SEJ
SPOŁECZEŃSTWO
EDUKACJA
JĘZYK

Tom 18/2023, ss. 151-169
ISSN 2353-1266
e-ISSN 2449-7983
DOI: 10.19251/sej/2023.18(12)
www.sej.mazowiecka.edu.pl
Otrzymano: 20.11.2023
Zaakceptowano: 09.05.2024
Opublikowano: 30.10.2024

CC BY

Wojciech Kućko
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
ORCID: 0000-0003-4271-8478

Witold Jacek Wybult
ORCID: 0009-0004-5439-4452

KSZTAŁTOWANIE PAMIĘCI O PRZESZŁOŚCI ORAZ TROSKI O WYCHOWA-NIE I ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE OBYWATELI NA PRZYKŁADZIE DZIA-ŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA RODZIN KATOLICKICH DIECEZJI PŁOCKIEJ W ZWIĄZKU Z UPAMIĘTNIENIEM 30. ROCZNICY WIZYTY JANA PAWŁA II W PŁOCKU

SHAPING THE MEMORY OF THE PAST AND CARE FOR EDUCATION AND SOCIAL INVOLVEMENT OF CITIZENS ON THE EXAMPLE OF THE ACTIVITIES OF THE ASSOCIATION OF CATHOLIC FAMILIES OF THE DIOCESE OF PŁOCK RELATED TO THE COMMEMORATION OF THE 30TH ANNIVERSARY OF JOHN PAUL II'S VISIT TO PŁOCK

Streszczenie

Głównym celem artykułu jest przedstawienie sposobów i poszczególnych etapów zaangażowania Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej oraz związanych z nim osób w różne formy materialnego i niematerialnego upamiętnienia wizyty papieża Jana Pawła II w Płocku w 1991 r. Było to jedno z najważniejszych wydarzeń w historii miasta i diecezji płockiej, które stało się inspiracją dla wielu osób do wzięcia odpowiedzialności za różne odcinki życia społecznego, politycznego i kościelnego. Działania podjęte w 30. rocznicę papieskiej pielgrzymki w Płocku miały na celu właściwe i trwałe jej upamiętnienie, co dokonało się dzięki wydatnemu zaangażowaniu wspomnianego stowarzyszenia. W tekście przedstawione zostały kolejne etapy znaczenia pamięci o papieżu w Płocku: przygotowanie mozaiki na domu biskupów płockich, wystawa papieska w Muzeum Diecezjalnym w Płocku, zatytułowana *Uczył nas wolności. Jan Paweł II w Płocku* oraz budowa pomnika na Placu Celebry Papieskiej w Płocku, zrealizowanego w ramach Budżetu Obywatelskiego Płocka. Działalność stowarzyszenia jest wyrazem troski o pamięć historyczną, dotyczącą ważnych wydarzeń z historii Płocka, oraz o wychowanie młodego pokolenia znającego własne korzenie cywilizacyjne, a także kształtowanie świadomości i konieczności zaangażowania społecznego obywateli.

Słowa kluczowe: Jan Paweł II, pielgrzymka, Plac Celebry, Płock, pomnik, rocznica, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej

Summary

The main purpose of the article is to present the ways and describe the various stages of involvement of the Association of Catholic Families of the Diocese of Plock and the people associated with it in various forms of material and non-material commemoration of the visit of Pope John Paul II to Plock in 1991. That was one of the most important events in the history of the city and the Diocese of Plock, which became an inspiration for many people to take responsibility for various sections of social, political and ecclesiastical life. The activities undertaken on the 30th anniversary of the papal pilgrimage in Plock aimed to commemorate it properly and permanently, which was achieved thanks to the prominent involvement of the above-mentioned association. The text presents the successive stages of the importance of the memory of the pope in Plock: the preparation of a mosaic on the house of the Plock bishops, a papal exhibition at the Diocesan Museum in Plock, entitled "He taught us freedom. John Paul II in Plock", as well as the construction of a monument in Plock's Papal Celebration Square, carried out as part of the Plock Civic Budget. The association's activity is an expression of concern for historical memory, regarding important events in the history of Płock, and for the upbringing of a young generation which knows its own civilizational roots, as well as the shaping of awareness and the need for social involvement of citizens.

Keywords: John Paul II, pilgrimage, Celebration Square, Plock, monument, anniversary, Association of Catholic Families of the Diocese of Plock

Wprowadzenie

Papież Jan Paweł II podczas czwartej dziewięciodniowej pielgrzymki do Ojczyzny w 1991 r., obok chociażby Warszawy, Włocławka czy Koszalina, w dniach 7–8 czerwca nawiedził także Płock. W Grodzie Krzywoustego obchodzono w tym czasie: 60. rocznicę objawień Jezusa Miłosiernego św. Faustynie Kowalskiej, 50. rocznicę męczeńskiej

śmierci dziś błogosławionych: abpa Antoniego Juliana Nowowiejskiego i bpa Leona Wetmańskiego, a ku końcowi zmierzał rozpoczęty 19 maja 1990 r. 42. Synod Diecezji Płockiej (Góralski, Mackiewicz red. 1992; Kućko 2021, 268–270). Historyczne spotkania z papieżem Polakiem na Mazowszu po trzydziestu latach zostały właściwie upamiętnione m.in. poprzez nową wystawę w Muzeum Diecezjalnym w Płocku oraz nowy pomnik na miejscu celebry mszy św.

Celem artykułu jest przybliżenie i uporządkowanie kolejnych sposobów materialnego zapisania na kartach dziejów Mazowsza tamtych wydarzeń, a także wskazanie, w jakich wymiarach działalności Stowarzyszenia Rodzin Katolickich wyraża się troska o krzewienie sprawiedliwej pamięci o przeszłości, wychowanie kolejnych pokoleń, świadomych dziedzictwa historii i kultury, a także kształtowanie ducha zaangażowania społecznego obywateli.

1. Papież Jan Paweł II w Płocku w 1991 r.

Jan Paweł II przybył do stolicy diecezji płockiej 7 czerwca 1991 r. Głównym punktem spotkania była msza św. przy ołtarzu z wysoko wzniesionym na jego szczycie obrazem Jezusa Miłosiernego oraz papieska homilia poświęcona ostatniemu przykazaniu Dekalogu (Grzybowski 2020, 477). Papież zachęcał wówczas: życzę wam wszystkim, aby nikt z was i nigdy nie próbował się bogacić kosztem bliźniego. Ponadto życzę wam, drodzy moi rodacy, żebyście w swoich dążeniach do polepszenia bytu materialnego nie zagubili zwyczajnej ludzkiej wrażliwości na cudzą biedę. I bardzo też uważajmy, żebyśmy się nie stali społeczeństwem, w którym wszyscy wszystkim czegoś zazdroszczą. Przywracajmy blask naszemu pięknemu słowu uczciwość: uczciwość, która jest wyrazem ładu serca, uczciwość w słowie i czynie, uczciwość w rodzinie i stosunkach sąsiedzkich, w zakładzie pracy i w ministerstwie, w rzemiośle i handlu, uczciwość, po prostu uczciwość w całym życiu. Jest ona źródłem wzajemnego zaufania, a w następstwie jest także źródłem pokoju społecznego i prawdziwego rozwoju (Jan Paweł II 1991a, 204–205).

Po celebrze Jan Paweł II udał się do Zakładu Karnego w Płocku. Po drodze kolumna papieska zatrzymała się przed pomnikiem abpa Antoniego Juliana Nowowiejskiego w pobliżu Wyższego Seminarium Duchownego, gdzie papież odmówił modlitwę o beatyfikację płockich biskupów męczenników. W płockim więzieniu zorganizowano wyjątkowe spotkanie z osadzonymi. Była to pierwsza wizyta papieża w jednostce penitencjarnej w Polsce (Kućko 2021, 269).

Ważnym punktem papieskiej wizyty w Płocku było wieczorne nabożeństwo czerwcowe w Bazylice Katedralnej, podczas którego został zamknięty 42. synod diecezji płockiej. Wieczorem, zwyczajem krakowskim, Ojciec Święty podjął rozmowę z dwóch okien domu biskupiego i do zgromadzonych na Placu Narutowicza powiedział: „A teraz w Płocku, który podobnie jak Kraków był także stolicą, bo wiadomo, że najpierw stolica

Polski z Gniezna została przeniesiona do Krakowa, ale potem następcy Bolesława Śmiałego przenieśli ją do Płocka" (Jan Paweł II 1991b, 217).

Drugi dzień papieskiej wizyty w Płocku rozpoczęło spotkanie z osobami, które pracowały przy organizacji jej przebiegu. Ponadto przed domem biskupów płockich odbyło się niezaplanowane spotkanie z młodzieżą, podczas którego papież podziękował za opiekę nad dziećmi z Czarnobyla oraz powiedział: *Niech więc ten Płock, który tak głęboko wrósł w dzieje Polski, w dzieje Kościoła, nadal wzrasta i nadal pozwala rosnąć całej wielkiej wspólnocie naszej Ojczyzny. Niech wnosi do wspólnoty naszej Ojczyzny to wielkie dobro, które ma do wniesienia, które należy do jego przyszłości i do jego współczesności. […] A jeszcze bardziej cieszę się, żeśmy tak serdecznie mogli się spotkać* (Jan Paweł II 1991c, 220).

Wizyta Jana Pawła II w Płocku była jednym z najważniejszych wydarzeń, które miały miejsce w jego blisko ośmiowiekowej historii. W jej przygotowanie i przebieg w Płocku zaangażowani byli członkowie Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej (dalej: SRKDP). Powołany został Komitet ds. Pielgrzymki, zaś władzom organizacji chodziło przede wszystkim o przygotowanie duchowe. W poszczególnych dekanatach diecezji płockiej organizowano wspólne spotkania modlitewne, odprawiono nowennę, wykonano specjalny folder, chusty z logotypem organizacji, rozprowadzano koperty z okolicznościowym nadrukiem. Podczas celebry papieskiej członkowie stowarzyszenia uczestniczyli w procesji przyniesienia darów oraz przyjęli komunię św. z rąk papieża. Przed rozpoczęciem eucharystii Jan Paweł II pobłogosławił sztandar stowarzyszenia, który jest przechowywany w siedzibie organizacji, zaś na jej zakończenie powiedział: *A teraz, przechodząc niejako na własne podwórko, zwracam się do Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej, które przyjęło jako swoje milenijne hasło Kościoła w Polsce: «Rodzina Bogiem silna». Swoją działalnością pragniecie pomóc rodzinie zachować ten kształt, ten wymiar, jaki nadał jej Bóg-Stwórca i Odkupiciel przez pogłębianie kultury chrześcijańskiej w małżeństwie i rodzinie, przez chronienie życia oraz niesienie rodzinom wszechstronnej pomocy* (Jan Paweł II 1991a, 207; Wybult 2019, 54–55).

2. Pierwsze próby upamiętnienia wydarzeń papieskich z 1991 r.

W 2001 r., z okazji 10. rocznicy papieskiego spotkania, z inicjatywy prezydenta Płocka Andrzeja Drętkiewicza i środowiska osób z Ligi Miejskiej w Płocku wykonano i zamontowano na jedynym ocalałym filarze wspierającym dawny ołtarz papieski żeliwną tablicę z inskrypcją: „W tym miejscu 7 czerwca 1991 r. Ojciec Święty Jan Paweł II odprawiał uroczystą mszę świętą i błogosławił ziemię mazowiecką. W hołdzie zawsze wierni i wdzięczni płocczanie. Czerwiec 2001 r.". Poza Andrzejem Drętkiewiczem w upamiętnienie zaangażowani byli również: Janusz Kwasiborski, Bogdan Kuźnicki i Tadeusz Ścieszko (Białecka i Gurda-Jaroszewska 2017, 232–233). Pamięć o tamtych wydarzeniach z biegiem czasu słabła, o czym mówił Drętkiewicz: *Około godz. 14.30 całą rodziną*

byliśmy na placu przy stadionie, przy ul. 7 czerwca 1991 r., przy tablicy pamiątkowej, upamiętniającej sprawowaną na placu mszę św. przez Ojca św. Jana Pawła II przed 18 laty. Zapaliliśmy dwa znicze i pomodliliśmy się. Oprócz nas nikogo wtedy nie było. Paliło się 5 zniczy. Może płocczanie już zapomnieli, może przyjdą na to miejsce później… Takie wielkie wydarzenie w historii miasta, a już uchodzi pamięci…" (Białecka i Gurda-Jaroszewska, 233).

Natomiast Małgorzata Drętkiewicz, wdowa po Drętkiewiczu, tak opisywała przywiązanie męża do miejsca celebry papieskiej: *Wydaje się, że dla niego tym Westerplatte było m.in. to miejsce pamięci, gdzie dziś, po 30 latach, powstał pomnik z prawdziwego zdarzenia. Bo niestety, po chwili euforii wydawało się, że Płock szybko zapomina o pobycie gościa z Watykanu. Przez lata plac dawnej celebry papieskiej był opuszczony i zaniedbany. – Mąż jeździł tam w każdą rocznicę, czasem nawet zupełnie sam. Modlił się, zapalał znicz. Gdy jeździliśmy wspólnie z synami, pokazywał i wyjaśniał, gdzie był ołtarz, gdzie zakrystia, którędy przechodził Ojciec Święty"* (Małecka 2021a, V).

Po wielu latach świadkowie tamtych wydarzeń przywołali kontrowersje związane z legalnością umieszczenia wspomnianej tablicy: *Dopatrzono się niedopełnienia formalności, ponieważ tablicę potraktowano jako element pomnika. Zgodnie z procedurą pomysłodawca powinien zwrócić się do rady miasta z wnioskiem o podjęcie odpowiedniej uchwały. […] Szkopuł w tym, że wniosku nie było, dlatego zdecydowano o usunięciu całości – pomnika wraz ze słupem. Były wiceprzewodniczący Ligi Miejskiej, były poseł okręgu płockiego i były radny miejski Tadeusz Ścieszko powtarzał, że tablicę zamontowano, a nawet […] zrobiono oświetlenie, a na koniec wszystko nieodpłatnie przekazano miastu. Podkreślał: «Tablica i tak nie jest adekwatna do wagi uroczystości sprzed dziesięciu lat, kiedy Płock odwiedził Ojciec Święty Jan Paweł II i pobłogosławił płocką ziemię. Proponowaliśmy budowę pomnika opartego na podstawach ołtarza, którymi było kilka słupów. Profesor Stanisław Słonina opracował koncepcję, ale niestety nie uzyskała ona aprobaty. A żeby nie zapomnieć o tak wielkim wydarzeniu, postanowiliśmy umieścić na jednym ze słupów tablicę"* (Burzyńska 2021, 4).

W tym samym czasie ówczesna Rada Miasta Płocka podjęła uchwałę o nadaniu temu miejscu nazwy „plac Celebry Papieskiej".

Dwudziesta rocznica papieskiej wizyty związana była z powzięciem nowych planów jej upamiętnienia. W 2011 r., za prezydentury Mirosława Milewskiego, w firmach Modern Construction Design, Zep-Inpro oraz Betek-Nieruchomości powstały plany zagospodarowania przestrzeni, które z jednej strony miały nawiązywać do przemówienia Jana Pawła II i kontekstu jego wizyty, z drugiej zaś próbowano połączyć je z architekturą powstającej Orlen Areny: *Całość […] miała przypominać Wielką Księgę Pielgrzyma. W oczy rzucałaby się wykonana z żelbetu pionowa płyta pokryta warstwą białego graniu, do której prowadziłby inne, poziome już płyty o antypoślizgowej powierzchni. Obok trzy miejsca na strumień wody spływający wprost do oczka wodnego, niewysoka zieleń,*

krzewy i żywopłoty, jakaś ławeczka i chodniki. Od strony ul. Łukasiewicza zamierzono umieścić cytat na płycie: „Pragnę pozdrowić całe Mazowsze, ogarniając jego wielowiekową przeszłość, jego teraźniejszość i przyszłość, to miejsce, jakie ma w dziejach naszej Ojczyzny, w dziejach Kościoła, w dziejach świętości", po drugiej zaś stronie fragment homilii: „Wystarczy wspomnieć św. Stanisława Kostkę z Rostkowa, waszego rodaka, trzeba pamiętać o siostrze Faustynie" (Burzyńska 2021, 4).

Planów nie zrealizowano. Nowy prezydent miasta Andrzej Nowakowski zapowiedział inne warianty: pionową płytę z krzyżem przy Orlen Arenie lub pomnik oparty na zieleni na Podolszycach Południowych (Burzyńska 2021, 4).

Ostatecznie wybudowano niewysoki obelisk w kształcie prostopadłościanu z wizerunkiem Jana Pawła II, fragmentem homilii papieskiej oraz z zamontowaną tablicą z 2001 r. W pobliżu skonstruowano także alejkę z fotografiami autorstwa Jana Waćkowskiego. Przez kolejne dziesięciolecie, podczas corocznych spotkań na miejscu celebry papieskiej, podejmowano niezrealizowany zamiar postawienia w tym miejscu krzyża, czego wielkim zwolennikiem był zmarły już Drętkiewicz (Małecka 2021b; Małecka i Piętka 2021c).

Warto przypomnieć inne koncepcje zagospodarowania placu po ołtarzu papieskim w Płocku. Z relacji ks. Stefana Cegłowskiego wynika, że planowano w tym miejscu zbudować potężny dziób statku/ łodzi Piotrowej, jednak projekt upadł na etapie koncepcji. Po ponad roku do sprawy upamiętnienia wrócono. Zaprojektowano wówczas księgę, która miała mieć wymiary 8 m × 6 m, spod której miał wypływać strumień wody, opadający kaskadowo na kilkanaście płyt granitowych z mottami poszczególnych pielgrzymek papieskich (również o wymiarach 8 m × 6 m). Projekt ten nabrał realnych kształtów i został przedstawiony kilkunastu osobom w Kurii Diecezjalnej Płockiej, jednak pomysł upadł. Organizowano natomiast kolejne spotkania. Ks. Cegłowski proponował, aby w prace włączyć ks. Andrzeja Kondrackiego (projektanta płockiego ołtarza papieskiego), ks. Aleksandra Pasternakiewicza (byłego dyrektora Wydziału Budownictwa i Sztuki Sakralnej Kurii Płockiej) i ks. Stanisława Kaźmierczaka (proboszcza parafii pw. św. Jadwigi Królowej w Płocku). W Wielki Piątek 2011 r. do ks. Cegłowskiego przesłano do konsultacji projekt obelisku z wizerunkiem Jana Pawła II. W odpowiedzi zaproponował, aby wizerunek papieża pochodził z okresu, gdy ten nawiedził Płock, a nie starszego, z ostatnich lat życia. Podczas odbioru obelisku przekazano ks. Cegłowskiemu, że jest to forma tymczasowa, która będzie w przyszłości rozbudowana (Archiwum SRKDP 2023).

3. Najnowsze formy upamiętnienia papieskiej wizyty w Płocku

W czasie, gdy zbliżała się 30. rocznica wizyty Jana Pawła II w Płocku, w różnych gremiach podejmowano temat upamiętnienia tego wydarzenia. Na placu Celebry Papieskiej stał wprawdzie pomnik z tablicą, które informowały o papieskiej pielgrzymce do

Grodu Krzywoustego, jednak wielu uważało, że potrzebne jest bardziej doniosłe świadectwo tamtych dni.

Dzięki zaangażowaniu wielu osób i podmiotów, w tym również Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej, w mieście powstały nowe inicjatywy upamiętniające papieskie spotkania z wiernymi.

4. Mozaika na domu biskupów płockich

Owocem spotkań dyrektorów wydziałów w Kurii Diecezjalnej Płockiej było powołanie przez biskupa płockiego Piotra Liberę 8 stycznia 2020 r. Komitetu Organizacyjnego, którego zadanie polegało na zorganizowaniu stałej wystawy w Muzeum Diecezjalnym w Płocku poświęconej wizycie św. Jana Pawła II w tymże mieście (Libera 2020a). W skład komitetu weszli: bp Mirosław Milewski – biskup pomocniczy, przewodniczący, ks. Andrzej Milewski – dyrektor Muzeum Diecezjalnego, wiceprzewodniczący, Barbara Piotrowska – wicedyrektor Muzeum Diecezjalnego w Płocku, Witold Wybult – prezes SRKDP, ks. Wojciech Kućko – asystent kościelny SRKDP, ks. Marek Smogorzewski – jeden z organizatorów pielgrzymki Jana Pawła II do Płocka. Powołany został wówczas także inny Komitet Upamiętnienia Okna Papieskiego w Płocku, którego celem było doprowadzenie do umieszczenia w ścianie domu biskupów płockich przy placu Narutowicza 10 mozaiki, nawiązującej do papieskiego spotkania z wiernymi (Libera 2020b; Libera 2020c). Tworzyli go: bp Mirosław Milewski, ks. Roman Bagiński, ks. Stefan Cegłowski, ks. Andrzej Milewski i ks. Ryszard Paradowski.

Projekt mozaiki przygotował ks. Andrzej Milewski, dyrektor Muzeum Diecezjalnego w Płocku. Wizerunek przedstawia Papieża Polaka z prawą ręką wyciągniętą w geście błogosławieństwa, z papieskim herbem i napisem – hasłem pielgrzymki do Polski: „Bogu dziękujcie, ducha nie gaście" (por. 1 Tes 5,18–19). Mozaikę z ok. 1000 elementów za pomocą metody florencko-płytkowej wykonał Lubosz Karwat z Pracowni Mozaiki w Tuchowie koło Tarnowa (Wojciechowska 2021, 108). Poświęcił ją 21 czerwca 2020 r. kard. Stanisław Dziwisz z Krakowa (Piętka 2020). Tekst do tablicy informacyjnej w języku polskim i angielskim na temat dwóch płockich okien papieskich (od strony katedry i od strony placu Narutowicza, w których wieczorem 7 czerwca 1991 r. pokazał się Jan Paweł II) przygotował ks. Wojciech Kućko, asystent kościelny SRKDP i dyrektor Wydziału ds. Rodzin Kurii Płockiej.

5. Wystawa papieska w Muzeum Diecezjalnym w Płocku *Uczył nas wolności. Jan Paweł II w Płocku*

Zachętę do materialnego upamiętnienia 100. rocznicy urodzin Karola Wojtyły i 30. rocznicy jego papieskiej wizyty w Płocku skierował do Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej biskup Mirosław Milewski w 2019 r. w Sikorzu koło Płocka

w czasie obchodów 30. rocznicy rejestracji tego stowarzyszenia (Milewski 2019, 753; Ziarko Podlaska 2023).

Kolejne istotne działanie w kierunku konkretyzacji biskupich słów wykonał asystent diecezjalny tej organizacji, ks. dr Wojciech Kućko, który pismem z 27 listopada 2019 r. zwrócił się do bp. Milewskiego, wikariusza generalnego diecezji płockiej, z propozycją powołania Komitetu Organizacyjnego tego ważnego przedsięwzięcia: „To zapewne ostatni moment, aby – korzystając z obecności żyjących świadków tamtych wydarzeń – godnie, jak w innych miejscach pobytu Papieża Polaka, uczcić jego pamięć i prawdę historii tamtych dni" (Archiwum SRKDP 2019).

Gromadzeniem pamiątek i innych przedmiotów, związanych z wizytą papieża, zajęło się z entuzjazmem Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej i Wydział ds. Rodzin Kurii Płockiej wraz ze wspomnianym Komitetem Organizacyjnym. Biskup płocki 11 lutego 2020 r. zwrócił się także z apelem do diecezjan, odczytanym z ambon we wszystkich kościołach, o udostępnianie i przekazywanie do Muzeum Diecezjalnego materiałów związanych z pielgrzymką papieską do Płocka, jak i wcześniejszymi pobytami Karola Wojtyły na Mazowszu (Libera 2020d, 154). Protokół ze zbiórki zawiera listę 96 pozycji z nazwami zgromadzonych przedmiotów, pośród których przekazano m.in. różańce otrzymane podczas wizyty od papieża, medale pamiątkowe, identyfikatory osób wchodzących w skład np. Służby Liturgicznej czy Komitetu Powitalnego, karty pocztowe i fotografie, materiały z Biura Prasowego Pielgrzymki, medal w kolorze złotym w zielonym etui z herbem papieski, który upamiętniał czwartą pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich przekazało ponadto kilkadziesiąt innych pamiątek, które organizacja posiadała w swoim archiwum. Pośród darczyńców znaleźli się: Krystyna Bielicka, Jolanta i Konrad Dobrosielscy, ks. Grzegorz Dobrzeniecki, ks. Wiesław Gutowski, ks. Jerzy Jakubowski, Maria Mękalska oraz: parafia pw. św. Floriana w Chamsku, parafia pw. Wszystkich Świętych w Karniewie, parafia pw. św. Jadwigi Królowej w Płocku, parafia pw. św. Bartłomieja w Płocku i Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej. Ks. Bogdan Czupryn zachował i ofiarował na wystawę oryginalny tekst modlitwy o beatyfikację abp. Nowowiejskiego, który św. Jan Paweł II odczytał przy pomniku tego męczennika II wojny światowej (Archiwum SRKDP 2021a; Wybult 2019, 55). Znaczny zasób eksponatów pochodził ponadto z posiadanych od wielu lat zbiorów „papieskich" Muzeum Diecezjalnego w Płocku, udostępnianych zwiedzającym w przeszłości, jak np. ornat, w którym Jan Paweł II sprawował mszę św. w Płocku, szachy, które otrzymał w płockim Zakładzie Karnym czy kielich mszalny, który przekazał diecezji płockiej (Małecka 2021c, IV).

Wykonanie dość kosztownej ekspozycji było możliwe dzięki środkom przekazanym w ramach umowy sponsoringowej przez PKN Orlen w Płocku (Małecka 2021c, IV). Jedną z sal wystawowych zdobi mural przedstawiający dom biskupi z „oknem papieskim", przez które Jan Paweł II rozmawiał z wiernymi, wykonany przez Marię i Annę Wojnarowskie (Grzybowska 2022).

Wystawa została otwarta 25 października 2021 r. W czasie konferencji prasowej Wioletta Kulpa, kierownik działu sponsoringu PKN Orlen, przekonywała, że wystawa „ma łączyć pokolenia i trafiać do różnych grup wiekowych, również do ludzi, którzy pamiętają Ojca Świętego tylko z opowieści rodziców czy dziadków" (Małecka 2021c, IV). W informacjach dotyczących wydarzenia, zarówno na samej ekspozycji, jak i w relacjach prasowych, nie uwzględniono żadnej informacji o tytule (*Uczył nas wolności. Jan Paweł II w Płocku*) oraz głównych pomysłodawcach przedsięwzięcia, którymi byli: Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej oraz ks. Wojciech Kućko (Małecka, 2021c; Małecka 2021d; Szatkowska 2021).

6. Pomnik na Placu Celebry Papieskiej w Płocku upamiętniający 30. rocznicę historycznej wizyty św. Jana Pawła II

Warto w tym kontekście zauważyć, że ważnym elementem utrwalenia dziedzictwa Papieża Polaka było ustawienie przy płockiej katedrze pomnika z brązu i granitu, odsłoniętego 3 maja 1994 r. jako pamiątka spotkania następcy św. Piotra z wiernymi. Projektantem pomnika był rzeźbiarz Kazimierz Gustaw Zemła, zaś w swej formie dzieło odwołuje się do dziedzictwa Jezusa Miłosiernego, odwzorowanego na ornacie papieża (Grzybowski 2020, 72; Wojciechowska 2021, 105). Pomnik ten był drugim w Płocku, bowiem 19 maja 1989 r., z okazji 10. rocznicy pontyfikatu Jana Pawła II, biskup płocki Zygmunt Kamiński przed gmachem Biblioteki Seminaryjnej odsłonił popiersie papieża, wykonane również przez K.G. Zemłę (Grzybowski 2012, 466; Wojciechowska 2021, 107).

W kolejnych latach po wizycie papieża w Grodzie Krzywoustego podnoszono kwestię właściwego i godnego oznaczenia miejsca mszy św. z udziałem tysięcy mieszkańców diecezji płockiej. Dotychczasowe formy upamiętnienia niektórzy uważali za niewystarczające. Wśród promotorów podjęcia konkretnych działań znaleźli się m.in. Drętkiewicz, Leszek Brzeski, Kazimierz Urbaniak, Witold Wybult (Burzyńska 2021; Wybult 2019, 273). Temat był podejmowany także od 2019 r. podczas zebrań Zarządu SRKDP i Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Wyznaniowych i Katolickich, co znajduje odzwierciedlenie w protokołach ze spotkań, gdzie jako główny problem podnoszono kwestię sfinansowania projektu (Małecka 2021e).

Z inicjatywą złożenia wniosku do 9. edycji Budżetu Obywatelskiego Płocka 2021 niemalże równocześnie wyszli Leszek Brzeski, radny Miasta Płocka, ks. Wojciech Kućko – dyrektor Wydziału ds. Rodzin Kurii Płockiej i asystent diecezjalny Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej oraz Witold Wybult – prezes tego stowarzyszenia. Powołany został Komitet Społeczny, do którego weszli przedstawiciele ruchów i stowarzyszeń działających na terenie miasta Płocka: Stowarzyszenia Parafialno-Uczniowskiego Klub Sportowy „Viktoria", Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej, Akcji Katolickiej Diecezji Płockiej, Klubu Inteligencji Katolickiej, Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana", Zakonu Rycerzy św. Jana Pawła II,

Koła Radia Maryja w Płocku oraz płockich parafii. Na czele komitetu stanęli Leszek Brzeski i Witold Wybult (Archiwum SRKDP 2021b, 7). Wnioskowany projekt zatytułowano: *Upamiętnienie na placu Celebry historycznej wizyty Papieża Polaka w Płocku w 1991 r.* Zaproponowano w nim bogatszą formułę artystyczną nowej rzeźby Jezusa Miłosiernego odlanej z brązu i wpisanej w krzyż, nawiązującej do ołtarza papieskiego z 1991 r., jak również opisano walory turystyczno-historyczne nowego oznaczenia miejsca (Archiwum SRKDP 2021b, 2). Wskazywano również, że od 1991 r. miejsce to co roku gromadzi grupę wiernych wspominających na modlitwie papieskie spotkania (Archiwum SRKDP 2021b, 4).

Na etapie składania wniosku do Budżetu Obywatelskiego zwrócono się do prof. Słoniny o przygotowanie wstępnego zarysu projektu przebudowy (Archiwum SRKDP 2021c). Artysta miał już na swoim koncie dwa pomniki w Płocku: Józefa Piłsudskiego przed gmachem dawnego Starostwa Płockiego z 1997 r. (Żuławnik 2004, 107–108) oraz płocką Polską Drogę krzyżową przy kościele na Stanisławówce z 2009 r. (Małecka 2015). Według założeń projektowych artysty krzyż miał być wykonany z grubego, kowalnego materiału i przymocowany bezpośrednio do uzbrojenia istniejącego postumentu, po tym jak miała się odbyć jego renowacja i wzmocnienie, co także nawiązywa**ło** do motywu polskich kapliczek przydrożnych. Planowano również w bezpośrednim sąsiedztwie pomnika zorganizować i zamontować kiosk multimedialny (np. w formie multimedialnej ławeczki), co miało być atrakcją dla mieszkańców i turystów z racji na zamontowany w jego wnętrzu panel z możliwością włączenia głosu lektora, który miał przybliżyć odbiorcom wybrany temat związany z historią miasta Płocka, ze szczególnym uwzględnieniem historii placu Celebry i osoby papieża Polaka. Zauważono również, że inne miasta, które nawiedził Jan Paweł II, mają podobne formy reprezentacyjnego ukazania spotkań z mieszkańcami (Archiwum SRKDP 2021b, 3).

Łączny szacunkowy koszt realizacji projektu wynosił 270 tys. zł. Składnikami kosztorysu były: projekt graficzny placu i całości pomnika, projekt gipsowego odlewu, odlew pomnika i prace montażowe, prace renowacyjne i modernizacyjne oraz kiosk multimedialny (Archiwum SRKDP 2021b, 4–5).

Po złożeniu wniosku projektowego przystąpiono do akcji promocyjnej oraz konsultacji społecznych, dotyczących realizacji projektu, m.in. z: biskupem płockim Piotrem Liberą, prezydentem miasta Płocka Andrzejem Nowakowskim, dyrektorem Wydziału ds. Zamówień Publicznych, a później wiceprezydentem miasta ds. rozwoju i inwestycji Arturem Zielińskim, koordynatorem projektu ze strony Wydziału ds. Zamówień Publicznych Urzędu Miasta Płocka Krzysztofem Włodarczykiem, z płockimi proboszczami (11 września 2020 r.), klika spotkań z członkami Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Wyznaniowych i Katolickich oraz kilka spotkań z pracownikami Wydziału ds. Zamówień Publicznych Urzędu Miasta Płocka. W tym czasie wyprodukowano też plakaty i ulotki promocyjno-informacyjne dotyczące projektu i możliwości oddania głosu na jego realizację. Materiały te zostały rozprowadzone między innymi we wszystkich płockich parafiach (Archiwum SRKDP 2020a; Archiwum SRKDP 2020b).

Głosowanie w ramach Budżetu Obywatelskiego Płocka 2021 odbywało się od 28 września do 11 października 2020 r. Głosy można było oddawać bezpośrednio w Referacie Komisji Społecznej i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi (ul. Misjonarska 22 w Płocku) lub internetowo poprzez system obsługi Budżetu Obywatelskiego Płocka www.mojemiasto.plock.eu (Archiwum SRKDP 2020a). Biura wsparcia dla głosujących zorganizowano w kilku płockich parafiach, m.in. w: parafii pw. św. Stanisława Kostki, parafii pw. św. Jadwigi Królowej oraz parafii pw. Świętego Krzyża w Płocku. Zachętę do wzięcia udziału w głosowaniach odczytywano na prośbę ks. Wojciecha Kućki, skierowaną do księży proboszczów dekanatów płockiego wschodniego i płockiego zachodniego (Archiwum SRKDP 2020c). Głosowaniem objętych było 15 projektów ogólnomiejskich i 47 projektów osiedlowych, w tym omawiany projekt pomnika z nr. 33[1], który uzyskał 641 ważnych głosów, co stanowiło ponad 11% wszystkich głosów, które zdobyło 47 projektów osiedlowych (Archiwum SRKDP 2020d; Grzybowska 2020). Podsumowując wyniki 9. edycji Budżetu Obywatelskiego Płocka, należy przypomnieć, że omawiany projekt uklasyfikował się na drugim miejscu według liczby zdobytych głosów pośród projektów osiedlowych i na trzecim miejscu, licząc wszystkie projekty łącznie (Archiwum SRKDP 2020d).

Do prac związanych z realizacją projektu przystąpiono natychmiast po ogłoszeniu wynik**ów** głosowania. Przygotowania szły dwutorowo. Z jednej strony, pod kierownictwem Wydziału ds. Zamówień Publicznych Urzędu Miasta Płocka i przy współudziale Leszka Brzeskiego i Witolda Wybulta, przygotowywano niezbędną dokumentację, m.in.: umowy z wykonawcami zadania, projekty, ekspertyzy (Archiwum SRKDP 2021d, 1–19). Następnie można było przejść do wykonania pomnika wraz z jego montażem i działaniami związanym z rewitalizacją jego otoczenia (Archiwum SRKDP 2021e). Z drugiej natomiast strony, pod przewodnictwem Witolda Wybulta, który na bieżąco współpracował z Kurią Diecezjalną Płocką i ks. Wojciechem Kućką, trwały prace związane z przygotowaniem obchodów na 6 czerwca 2021 r.

Prof. Słonina w pracowni w Podkowie Leśnej wykonał odlew gipsowy pomnika Jezusa Miłosiernego, który został odebrany 29 marca 2021 r. W czynnościach odbiorowych udział wzięli: wykonawca prof. Słonina, zamawiający Gmina Miasto Płock reprezentowana przez Krzysztofa Włodarczyka – koordynatora projektu ze strony Wydziału ds. Zamówień Publicznych UMP oraz: Leszek Brzeski – wnioskodawca, Witold Wybult – wnioskodawca, ks. Wojciech Kućko – dyrektor Wydziału ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej i jeden z pomysłodawców całego przedsięwzięcia, ks. Andrzej Milewski – dyrektor Muzeum Diecezjalnego w Płocku (Archiwum SRKDP 2021g). Następnie podjęto prace w Odlewni Artystycznej Piotra Piszczkiewicza w Krakowie. W protokole określone zostały dane techniczne prac: *Krzyż wykonany z grubego kowalnego materiału*

[1] W głosowaniu wzięło udział 7 895 osób na 114 640 uprawnionych. Oddano 13 467 ważnych głosów. Frekwencja wyniosła 6,89%. Na projekty ogólnomiejskie oddano 8 448 głosów, natomiast na projekty osiedlowe 5 811 głosów (Archiwum SRKDP 2020d).

o wymiarach: ok. 3 400 mm x 2 000 mm wykonany z ceownika ze stali czarnej o wymiarze 120 mm x 60 mm, zamknięty poprzez wspawanie blachy czarnej o grubości 5 mm. Krzyż wzmocniony wewnętrzną konstrukcją ze stali nierdzewnej. Krzyż zamontowano na istniejącej głowicy słupa stalowego. Krzyż malowany zabezpieczony antykorozyjnie poprzez ocynkowanie ogniowe oraz malowany proszkowo na kolor czarny. Odlew z brązu dwustronny o wymiarach 1800 mm x 720 mm. Poza podany wymiar wykraczają elementy promieni. Odlew z brązu patynowany. Obróbkę podstawy monumentu-cokołu z blachy stalowej nierdzewnej grubości 3 i 4 mm, wg propozycji autora rzeźby prof. Stanisława Słoniny" (Archiwum SRKDP 2021h).

Odlewnik dodał inne szczegóły techniczne: „Podstawa pomnika jest ze stali nierdzewnej połączona z krzyżem stalowym. Na krzyżu są zamontowane półrzeźby z brązu, dodatkowo wykonano promienie z mosiądzu. Wszystko jest zapatynowane i zawoskowane w celu ochrony przed korozją" (Archiwum SRKDP 2021i).

Kolejny etap prac dotyczył technicznego przygotowania terenu pod montaż pomnika. 16 maja 2021 r. na placu Celebry Papieskiej odbyła się wizja lokalna z udziałem wnioskodawców projektu, w obecności odlewnika Piotra Piszczkiewicza i Mariusza Miki z Wydziału ds. Zamówień Publicznych Urzędu Miasta Płocka. Okazało się, że środek dotychczasowego obelisku został w całości zalany betonem, co uniemożliwiało zdjęcie wymiarów z głowicy jednego z pozostawionych filarów ołtarza papieskiego. Ustalono, że niezbędne jest skucie wspomnianego betonu, zaś na wniosek prof. Słoniny wykonany miał być nowy, metalowy postument pod pomnik (Archiwum SRKDP 2021d, 7; Archiwum SRKDP 2021j). Pozostałe po obelisku z 2011 r. tablice zostały przekazane do Muzeum Diecezjalnego w Płocku celem prezentacji na przygotowywanej papieskiej wystawie (Archiwum SRKDP 2021d, 16; Archiwum SRKDP 2021k). Pomnik został zainstalowany 2 czerwca 2021 r. na kilka dni przed uroczystościami związanymi z 30. rocznicą wizyty papieskiej (Archiwum SRKDP 2021h).

Pomnik został tak ustawiony, by był wyraźnie widoczny dla osób jadących ul. Ignacego Łukasiewicza obok ORLEN Areny. Całość konstrukcji wraz z podstawą ma około 5 m wysokości, sam krzyż z figurą Chrystusa ma ok. 3,4 m wysokości, a jego waga sięga 500 kg (*Pomnik na rocznicę*). Jest on czytelnym nawiązaniem do ołtarza papieskiego, zaprojektowanego w 1991 r. przez ks. prałata Andrzeja Kondrackiego, proboszcza parafii Soczewka. W opinii artysty forma krzyża, stanowiąca oś pomnika, jest nawiązaniem do powiedzenia Jana Dobraczyńskiego, który miał twierdzić, że krzyż to znak dodawania nieba do ziemi. Krzyż jest ażurowy, widać przez niego niebo, przez co wyraźniej ukazuje związek spraw ziemskich z życiem nadprzyrodzonym. Aby uniknąć płaskiego przedstawienia postaci Chrystusa, prof. Słonina zastosował zabieg plastycznego ukazania ruchu wyjścia postaci ku odbiorcy, by nie wydawało się, że jest zamknięty w ramie obrazu, nawiązującego do znanego wizerunku „Jezu, ufam Tobie!" Promienie wychodzące z boku Jezusa zostały odlane z mosiądzu i pozłocone, by nie patynowały i zachowały swój blask. Każdy z nich został osobno odlany, a następnie całość dyskretnie

skręcono. Promienie są wyraźnym nawiązaniem do ewangelicznej sceny przebicia boku Jezusa (por. J 19, 33–34), a także wizji św. Faustyny Kowalskiej z płockiej celi klasztornej z 22 lutego 1931 r. Cały żelazny krzyż został ocynkowany i również spatynowany, by chronić go przed korozją. Po drugiej stronie krzyża, niejako na zaplecku wizerunku Jezusa Miłosiernego, artysta przedstawił postać gołębicy, symbolizującą Ducha Świętego, którego zstąpienia na placu Zwycięstwa w Warszawie w 1979 r. przywoływał Jan Paweł II. Gołębica trzyma w łapach herb papieski, który plastycznie został niejako wciśnięty w krzyż. Zdaniem prof. Słoniny ma to symbolizować powolne „zwijanie" pamięci o papieżu, która powinna być podtrzymywana i przekazywana kolejnym pokoleniom (Archiwum SRKDP 2021o).

7. Obchody 30. rocznicy papieskiej wizyty w Płocku

Biskup płocki Piotr Libera w stosownym słowie zaprosił diecezjan do udziału w uroczystościach 30. rocznicy papieskiej wizyty, które odbyły się 6 czerwca 2021 r., celebry pod przewodnictwem abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski w kościele Matki Boskiej Częstochowskiej w parafii pw. św. Jadwigi Królowej w Płocku, z udziałem biskupa pomocniczego Mirosława Milewskiego, biskupa seniora Romana Marcinkowskiego, wielu kapłanów i wiernych (Libera 2021). Jak w słowie wprowadzającym do mszy św. wspomniał Witold Wybult, kościół ten, konsekrowany 24 października 1999 r., stanowi wotum wdzięczności wiernych diecezji płockiej za ocalenie życia św. Jana Pawła II, a parafia pw. św. Jadwigi Królowej jest jedyną w diecezji płockiej, na terenie której Następca św. Piotra sprawował Eucharystię (Archiwum SRKDP 2021l). Ponadto w tejże świątyni zostały zachowane ołtarz i ambona, które służyły do papieskiej mszy św. 7 czerwca 1991 r., a na barierce chóru umieszczono rzeźbiony herb papieski wieńczący wówczas ołtarz (Kućko 2022, 636–639).

Świętowanie rozpoczęło się o godz. 14.30 czuwaniem modlitewnym poprowadzonym przez siostry ze Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia. W liturgię mszy św. o godz. 15.00 włączyły się lokalne organizacje, szkoły i instytucje. Śpiewy i muzykę zapewnili: Zespół Pieśni i Tańca „Dzieci Płocka", *„Canzona" Brass Quintet* oraz zespół muzyczny z parafii pw. św. Benedykta w Płocku-Radziwiu. Uroczyste warty honorowe wystawiły szkoły mundurowe I Liceum Ogólnokształcącego CN-B im. Polskich Spadochroniarzy w Płocku i Płockiego Uniwersytetu Ludowego im. Wincentego Witosa w Płocku. Świętowanie było na żywo transmitowane przez Katolickie Radio Diecezji Płockiej, nad bezpieczeństwem czuwała policja, straż miejska oraz pogotowie ratunkowe. W przebieg uroczystości swój wkład włożyły również organizacje wchodzące w skład zespołu wnioskującego do Budżetu Obywatelskiego Płocka o sfinansowanie budowy pomnika: Akcja Katolicka Diecezji Płockiej, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana", Klub Inteligencji Katolickiej, Koło Radia Maryja w Płocku, Stowarzyszenie Parafialno-Uczniowski Klub Sportowy „Viktoria", Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej, Zakon Rycerzy św. Jana Pawła II. Słowo podziękowania

na zakończenie mszy św. wypowiedział Leszek Brzeski, dziękując wszystkim za pomoc w realizacji dzieła pomnika (Archiwum SRKDP 2021ł).

Po Eucharystii zgromadzeni przeszli uroczystym pochodem na plac Celebry Papieskiej – był to jednocześnie 9. Marsz dla Życia i Rodziny w Płocku (Piętka 2021, I; Małecka, Krawczyk-Krajczyńska, Piętka 2021, VI). W kolumnie marszowej uczestniczyły liczne poczty sztandarowe, uczniowie szkół mundurowych, Zakon Rycerzy Jana Pawła II z flagami papieskimi, księża biskupi oraz zaproszeni goście i licznie przybyli wierni świeccy. Podczas przemarszu wykonywano pieśni maryjne i związane ze św. Janem Pawłem II. Po dojściu do nowo ustawionego pomnika rozpoczęto nabożeństwo czerwcowe pieśnią *Kochajmy Pana*. Następnie ks. Wojciech Kućko odmówił *Litanię do Serca Pana Jezusa*. Przed odsłonięciem pomnika krótką historię placu Celebry Papieskiej i trzech pomników przedstawił Leszek Brzeski. Ceremonii odsłonięcia dokonali: księża biskupi, wiceprezydent Płocka Roman Siemiątkowski, przedstawiciele wnioskodawców do Budżetu Obywatelskiego, a także prof. Stanisław Słonina. Modlitwę poświęcenia odmówił Prymas Polski abp Wojciech Polak; prosił w niej, by to miejsce pozostało „znakiem pamięci i ufności mieszkańców Grodu Krzywoustego i wszystkich diecezjan płockich" (Archiwum SRKDP 2021m; Archiwum SRKDP 2021n).

Ostatnim etapem prac wokół pomnika papieskiego, realizowanym wbrew wcześniejszym planom już po jego poświęceniu, była rewitalizacja otoczenia. W grudniu 2021 r. okazało się, że środki na wykończenie projektu w całości są niewystarczające (Archiwum SRKDP 2021p). Zamiast kiosku multimedialnego wnioskodawcy zaproponowali montaż tablicy z syntetycznym opisem papieskiej pielgrzymki do Płocka. Tekst do niej przygotował ks. Wojciech Kućko (Archiwum SRKDP 2021r). Prace związane z tymi działaniami przeciągały się aż do końca roku 2022 z powodu opóźnień ze strony firmy, której zlecono wykonanie kompletu dokumentacji projektowo-kosztorysowej. Interpelacje w tej sprawie pisał do Urzędu Leszek Brzeski (Archiwum SRKDP 2021s). Ostatecznie w grudniu 2022 r., zgodnie z projektem Andrzeja Dzięgielewskiego, wykonano nową kostkę granitową wokół pomnika i jego oświetlenie (Archiwum SRKDP 2021t; Archiwum SRKDP 2022a, 1–14), a także zainstalowano wspomnianą tablicę informacyjną. W 2022 r. Urząd Miasta Płocka zaplanował sadzenie drzew w bezpośrednim otoczeniu pomnika, co nie było przewidziane we wcześniejszych planach. W odpowiedzi na pismo Brzeskiego (Archiwum 2022b) Prezydent Miasta Płocka stwierdził, że teren wokół pomnika upamiętniającego pielgrzymkę Jana Pawła jest „w dużym stopniu zabetonowany, przez co miejsce to podczas upalnych dni bardzo się nagrzewa i jest mało przyjazne dla przebywających tam ludzi. Wprowadzenie w otoczenie pomnika drzew pozwoli zmniejszyć efekt wyspy ciepła", dlatego też zasadzone w odległości ok. 7 m drzewa „nie będą miały negatywnego wpływu na pomnik, natomiast dadzą cień" (Archiwum SRKDP 2022c).

Materialną formą upamiętnienia było również wydanie broszury dotyczącej papieskiej wizyty w Płocku, zatytułowanej *30. rocznica wizyty św. Jana Pawła w Płocku (1991–2021),* z inicjatywy Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej oraz

Wydziału ds. Rodzin Kurii Płockiej. Tekst do tej publikacji napisał ks. Wojciech Kućko (Archiwum SRKDP 2021u; Kućko 2021)[2].

Podsumowanie

Wizyta Jana Pawła II w Płocku w czerwcu 1991 r. była jednym z najważniejszych wydarzeń w historii miasta i diecezji płockiej. Stała się inspiracją dla wielu osób do podjęcia odpowiedzialności za różne odcinki życia społecznego, politycznego i kościelnego. Działania podjęte w 30. rocznicę papieskiej pielgrzymki w Płocku miały za cel godne i trwałe jej upamiętnienie. Wiele z wydarzeń tej rocznicy miało miejsce dzięki zaangażowaniu Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej i związanych z nim osób. Do najważniejszych należą: mozaika na domu biskupów płockich, wystawa papieska w Muzeum Diecezjalnym w Płocku, zatytułowana *Uczył nas wolności. Jan Paweł II w Płocku* oraz pomnik na placu Celebry Papieskiej w Płocku zrealizowany w ramach Budżetu Obywatelskiego Płocka. Wszystkie opisane wymiary działalności stowarzyszenia są wyrazem świadomej troski o pamięć o przeszłości, jak również kształtowania postaw ludzi zaangażowanych w budowanie społeczeństwa odpowiedzialnego i zaangażowanego w życie publiczne. Jest to wyrazem dojrzałej postawy członków stowarzyszenia, jak również owocem ich formacji ludzkiej i duchowej, co może być czynnikiem stymulującym dla aktywności innych ruchów, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.

Wykaz skrótów

SRKDP – Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej

Literatura

Archiwum SRKDP. 2019. *Pismo asystenta diecezjalnego Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej ks. dr. Wojciecha Kućki do bp. Mirosława Milewskiego w dn. 27 listopada 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2020a. *Ulotka informacyjno-promocyjna projektu nr 33 pn. Upamiętnienie na placu Celebry Papieskiej historycznej wizyty papieża Polaka w Płocku w 1991 r.*

Archiwum SRKDP. 2020b. *Plakat informacyjno-promocyjny projektu nr 33 pn. Upamiętnienie na placu Celebry Papieskiej historycznej wizyty papieża Polaka w Płocku w 1991 r.*

[2] Ponadto warto wspomnieć, że Stowarzyszenie na rzecz edukacji osób wykluczonych społecznie „Busola" dzięki funduszom z Fundacji Fundusz Grantowy dla Płocka zrealizowało projekt, w ramach którego stworzono grę miejską, wydrukowano publikację *Foto Kronika z wizyty papieża w ZK Płock w ramach projektu Śladami Jana Pawła II w Płocku* oraz nagrano specjalny podcast (Stachurska 2021; Skrzyński, Kuczyński, Tomza 2021).

Archiwum SRKDP. 2020c. *List ks. Wojciecha Kućki do proboszczów z Płocka z dn. 23 września 2020 r.*

Archiwum SRKDP 2020d. *Wyniki 9. edycji Budżetu Obywatelskiego Płocka*.

Archiwum SRKDP. 2021a. *Protokół ze zbiórki pamiątek po wizycie św. Jana Pawła II z 20 października 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021b. *Formularz zgłaszania projektów do Budżetu Obywatelskiego Płocka na 2021 rok*.

Archiwum SRKDP. 2021c. *List Stanisława Słoniny do Leszka Brzeskiego z 11 czerwca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021d. *Ekspertyza techniczna dotycząca możliwości wykorzystania istniejącego postumentu do instalacji rzeźby upamiętniającej wizytę Jana Pawła II w Płocku, Słupno 2021*, s. 1–19.

Archiwum SRKDP. 2021e. *Notatka Witolda Wybulta ze spotkania w Wydziale ds. Zamówień Publicznych Urzędu Miasta Płocka z dn. 12 stycznia 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021f. *Program mszy św. z okazji 30. rocznicy wizyty św. Jana Pawła II w Płocku 6 czerwca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021g. *Protokół odbioru pomnika z dn. 29 marca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021h. *Protokół odbioru robót z dn. 2 czerwca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021i. *Film Jana Waćkowskiego z dn. 2 czerwca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021j. *Wywiad z L. Brzeskim – wnioskodawcą projektu do Budżetu Obywatelskiego Płocka*.

Archiwum SRKDP. 2021k. *Notatka służbowa z 14 maja 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021l. *Wprowadzenie Witolda Wybulta przed jubileuszową mszą św. w 30. rocznicę historycznej wizyty św. Jana Pawła II w Płocku 6 czerwca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021ł. *Podziękowania Leszka Brzeskiego na zakończenie jubileuszowej Mszy św. w 30. rocznicę historycznej wizyty św. Jana Pawła II w Płocku*.

Archiwum SRKDP. 2021m. *Program IX Marszu dla Życia i Rodziny oraz odsłonięcia i poświęcenia pomnika upamiętniającego 30. rocznicę historycznej wizyty św. Jana Pawła II w Płocku*.

Archiwum SRKDP. 2021n. *Modlitwa poświęcenia pomnika upamiętniającego wizytę św. Jana Pawła II w Płocku 6 czerwca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021o. *Film Jana Waćkowskiego z dn. 6 czerwca 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021p. *Pismo zastępcy Prezydenta Miasta Płocka Artura Zielińskiego do Leszka Brzeskiego z dn. 8 grudnia 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021r. *Historyczna pielgrzymka św. Jana Pawła II do Płocka (7–8 czerwca 1991 r.)* [tekst zamieszczony na tablicy].

Archiwum SRKDP. 2021s. *Pismo zastępcy Prezydenta Miasta Płocka Artura Zielińskiego do Leszka Brzeskiego z 8 grudnia 2021 r.*

Archiwum SRKDP. 2021t. *Projekt zagospodarowania przestrzennego Andrzeja Dzięgielewskiego.*

Archiwum SRKDP. 2021u. *Broszura „30. rocznica wizyty św. Jana Pawła w Płocku (1991–2021)”*.

Archiwum SRKDP. 2022a. *Budowa instalacji zewnętrznej: oświetlenia monumentu i linii kablowej nN 0,4kV zasilającej kiosk multimedialny zlokalizowany na placu Celebry z przebudową nawierzchni placu wokół monumentu*, Płock 2022.

Archiwum SRKDP. 2022b. *Pismo Leszka Brzeskiego do Prezydenta Miasta Płocka z 2 września 2022 r.*

Archiwum SRKDP. 2022c. *Pismo Prezydenta Miasta Płocka Andrzeja Nowakowskiego z 4 października 2022 r. dotyczące planowanych nasadzeń w sąsiedztwie pomnika upamiętniającego wizytę św. Jana Pawła II w Płocku na Placu Celebry Papieskiej 1 w Płocku*.

Archiwum SRKDP. 2023. *Informacje ks. Stefana Cegłowskiego w sprawie placu Celebry*.

Białecka, Małgorzata i Milena Gurda-Jaroszewska. 2017. *Mocarz Ducha Andrzej Drętkiewicz we wspomnieniach. Zawiera także fragmenty dzienników A. Drętkiewicza i wywiady z nim*. Płock: Książnica Płocka im. Władysława Broniewskiego.

Burzyńska, Karolina. 2021. Jeden plac Celebry, cztery różne koncepcje, *Gazeta Wyborcza dod. Tygodnik Płock*, 127, 1. 4–5.

Góralski, Wojciech i Janusz Mackiewicz (red.). 1992. *XLII Synod Diecezji Płockiej (1987–1991)*. Płock: Płockie Wydawnictwo Diecezjalne.

Grzybowska, Elżbieta. 2020. Mieszkańcy Płocka zagłosowali za upamiętnieniem wizyty św. Jana Pawła II. Dostęp: 19.07.2023. https://www.ekai.pl/mieszkancy-plocka-zaglosowali-za-upamietnieniem-wizyty-sw-jana-pawla-ii/.

Grzybowska, Elżbieta. 2022. *Płock: w Muzeum Diecezjalnym wystawa o historycznej wizycie św. Jana Pawła II*. Dostęp: 19.07.2023. https://www.ekai.pl/plock-w-muzeum-diecezjalnym-wystawa-o-historycznej-wizycie-sw-jana-pawla-ii-d619409/.

Grzybowski, Michał Marian. 2012. Trzechsetlecie Seminarium Duchownego w Płocku 1710– 2010. Kalendarium. Płock: P.P.-H. „DRUKARNIA" Sp. z o.o.

Grzybowski, Michał Marian. 2020. Duchowieństwo i Kościół katolicki w Płocku w latach 1945–2020. W. *Dzieje Płocka. Historia miasta w latach 1945–2020*, t. 3, red. Grzegorz Gołębiewski i Tomasz Piekarski, 457–496. Płock: Towarzystwo Naukowe Płockie.

Jan Paweł II. 1991a. Nie wolno dążyć do dóbr materialnych z pogwałceniem prawa moralnego. W: *Jan Paweł II. Bogu dziękujcie, Ducha nie gaście! Czwarta wizyta duszpasterska w Polsce 1–9 czerwca 1991 roku*, red. Stanisław Dziwisz, Henryk Nowacki, Tadeusz Rakoczy, 201–208. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana.

Jan Paweł II. 1991b. Wieczorne spotkanie Ojca Świętego – poza programem – z młodzieżą przed rezydencją biskupów płockich. W. *Jan Paweł II. Bogu dziękujcie, Ducha nie gaście! Czwarta wizyta duszpasterska w Polsce 1–9 czerwca 1991 roku*, red. Stanisław Dziwisz, Henryk Nowacki, Tadeusz Rakoczy, 217–218. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana.

Jan Paweł II. 1991c. Poranne przemówienie zaimprowizowane przez Ojca Świętego przed opuszczeniem Płocka. W. *Jan Paweł II. Bogu dziękujcie, Ducha nie gaście! Czwarta wizyta duszpasterska w Polsce 1–9 czerwca 1991 roku*, red. Stanisław Dziwisz,

Henryk Nowacki, Tadeusz Rakoczy, 219–220. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana.

Kućko, Wojciech. 2021. „Bogu dziękujcie, Ducha nie gaście". W 30. rocznicę spotkania w Płocku ze św. Janem Pawłem Wielkim. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 106 (3), 268–270.

Kućko, Wojciech. 2022. *Rocznik diecezji płockiej 2021. Struktura personalno-administracyjna*. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy.

Libera, Piotr. 2020a. Zarządzenie Nr 58/2020 w sprawie zorganizowania stałej wystawy w Muzeum Diecezjalnym w Płocku, upamiętniającej wizytę św. Jana Pawła II w Płocku. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 105(1), 31.

Libera, Piotr. 2020b. Zarządzenie Nr 57/2020 w sprawie upamiętnienia okna św. Jana Pawła II w Płocku. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 105 (1), 32.

Libera, Piotr. 2020c. Wskazania duszpasterskie biskupa płockiego na rok 2020 w związku z 100. rocznicą urodzin Karola Wojtyły – św. Jana Pawła II. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 105 (1), 33–35.

Libera, Piotr. 2020d. Apel do diecezjan w sprawie wystawy o św. Janie Pawle II w Muzeum Diecezjalnym w Płocku. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 105 (2), 154–155.

Libera, Piotr. 2021. Słowo Biskupa Płockiego do diecezjan z okazji 30. rocznicy wizyty św. Jana Pawła II w Płocku. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 106 (5), 395–397.

Małecka, Agnieszka. 2015. *Jest patriotyczna*. Dostęp: 19.07.2023. https://plock.gosc.pl/doc/2391698.Jest-patriotyczna.

Małecka, Agnieszka. 2021a. Pontyfikat jak drogowskaz. *Gość Płocki*, 22 (635), V.

Małecka, Agnieszka. 2021b. Na pamiątkę tamtej Mszy św. *Gość Płocki*, 19 (632), IV.

Małecka, Agnieszka. 2021c. Uczył nas wolności. *Gość Płocki*, 42 (655), IV.

Małecka, Agnieszka. 2021d. *Płock. Jak Jan Paweł II uczył nas wolności*. Dostęp: 19.07.2023. https://plock.gosc.pl/doc/7185257.Plock-Jak-Jan-Pawel-II-uczyl-nas-wolnosci.

Małecka, Agnieszka. 2021e. *Piękny i czytelny w formie*. Dostęp: 19.07.2023. https://plock.gosc.pl/doc/6899070.Piekny-i-czytelny-w-formie.

Małecka, Agnieszka i Włodzimierz Piętka. 2021. *Pod krzyżem wytrwałych*, *Gość Płocki* 23(636), I.

Małecka, Agnieszka, Ilona Krawczyk-Krajczyńska i Włodzimierz Piętka. 2021. To warto zapamiętać. *Gość Płocki* 51–52 (664–665), VI.

Milewski, Mirosław. 2019. Homilia z okazji 30. rocznicy powstania Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej, Sikórz, 28 września 2019 r. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 104 (9), 750–753.

Piętka, Włodzimierz. 2020. *Nawet kamienie mówią… o papieżu*. Dostęp: 17.07.2023. https://kosciol.wiara.pl/doc/6326570.Nawet-kamienie-mowia-o-papiezu.

Piętka, Włodzimierz. 2021. Mija 30 lat… *Gość Płocki* 21 (634), I.

Pomnik na rocznicę. Dostęp: 19.07.2023. https://nowy.plock.eu/core/uploads/page/MZ-04-2021-1.pdf.

Skrzyński Hubert, Krzysztof Kuczyński i Ziemowit Tomza. 2021. *Foto Kronika z wizyty papieża w ZK Płock w ramach projektu Śladami Jana Pawła II w Płocku*. Płock: Busola.

Stachurska, Agnieszka. 2021. Jan Paweł II w płockim zakładzie karnym. *PetroNews* 11 (185), 2.

Szatkowska, Lena. 2021. *Nowa wystawa w Muzeum Diecezjalnym w Płocku. Papież Polak, który uczył wolności*. Dostęp: 19.07.2023. https://tp.com.pl/artykul/nowa-wystawa-w-muzeum/1237636.

Wojciechowska, Agnieszka (red.). 2021. *Niezwykły Gość Ziemi Płockiej*. Płock: Archiwum Państwowe w Płocku.

Wybult, Witold. 2019. *Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej 1989–2019. Studium historyczno-prawne*. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy.

Ziarko-Podlaska, Regina. 2023. *Jubileusz Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej*. Dostęp: 17.07.2023. http://srkplock.pl/?p=3069.

Żuławnik, Mariusz. 2004. Obchody imienin Józefa Piłsudskiego w Płocku w latach 1927–1935 (na podstawie miejscowej prasy). *Niepodległość i Pamięć* 11/1(20), 101–108.

Informacje o autorach

Wojciech Kućko – ks. dr, prodziekan Wydziału Studiów nad Rodziną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku, dyrektor Wydziału ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej; zainteresowania naukowe: teologia moralna, bioetyka, nauczanie papieża Franciszka, hagiografia;

Kontakt:
Adres e-mail: w.kucko@uksw.edu.pl;

Witold Jacek Wybult – dr, pracownik Wydziału ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej i Sądu Biskupiego w Płocku, sędzia diecezjalny, prezes Stowarzyszenia rodzin Katolickich Diecezji Płockiej, prezes Fundacji „Cokolwiek uczyniliście", diecezjalny doradca życia rodzinnego; zainteresowania naukowe: prawo kanoniczne, prawo małżeńskie, organizacje pozarządowe;

Kontakt:
Adres e-mail: witoldwybult@op.pl;